

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Тараса ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет

**Затверджено
Вченою радою географічного факультету
протокол № 10 від 19 березня 2024 р.**

 (Сергій ЗАПОТОЦЬКИЙ)

**ПРОГРАМА
вступного випробування
на здобуття ступеня вищої освіти - МАГІСТР
(денна форма навчання)**

Освітній рівень - магістр
Галузь знань 10 - Природничі науки
Спеціальність 106 - Географія
Освітньо-наукова програма «Географія рекреації та туризму»

Розробники: Купач Т.Г., к.геогр.н., доцент кафедри географії України
Аріон О.В., к.геогр.н., доцент кафедри географії України
Дем'яненко С.О., к.геогр.н., доцент кафедри географії України

Київ - 2024

ВСТУП

Вступне випробовування для навчання за освітньою програмою «Географія рекреації та туризму» (ОП «Магістр») відбувається відповідно до «Правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка».

Метою вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 106 - Географія за ОНП «Географія рекреації та туризму» є визначення рівня теоретичних та практичних знань, умінь і навичок абітурієнтів за напрямом фахово-орієнтованої діяльності бакалаврів географії в галузі рекреації та туризму.

Вимогами до рівня підготовленості абітурієнтів є успішне засвоєння навчальної програми на першому рівні вищої освіти названої та/або програмах зі суміжних спеціальностей галузі знань 10 «Природничі науки» і передбачає наявність у вступника базової вищої освіти за ОКР Бакалавр, зокрема, за спеціальністю 106 - Географія та здібностей до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі фізичної, соціальної та економічної географії світу та України, рекреаційної географії, географії туризму тощо.

Вступник до магістратури **повинен знати:**

- основні поняття і терміни, якими прийнято оперувати, розкриваючи зміст і завдання географії рекреації та туризму на сучасному етапі;
- основні теорії, підходи та концепції рекреаційної географії та географії туризму;
- основні методи та методики географічних досліджень рекреації та туризму, явищ пов'язаних з ними на різних рівнях просторової організації;
- загальні просторові закономірності формування ресурсного потенціалу розвитку туризму та рекреації;
- загальні закономірності просторової організації туристично-рекреаційної галузі та особливості поширення різних форм і видів рекреації та туризму.

Вступник до магістратури **повинен вміти:**

- встановлювати географічні та соціокультурні закономірності територіального розвитку рекреації та туризму на різних рівнях організації на основі аналізу природних, культурно-історичних та соціально-економічних умов території;
- визначати внутрішні та зовнішні чинники розвитку туристичної та рекреаційної діяльності;
- визначати туристичну спеціалізацію території на основі рекреаційного аналізу її чинників, зокрема природно- та економіко-географічних, техніко-технологічних та соціально-економічних;
- здійснювати оцінку рекреаційно-туристичного потенціалу територій;
- аналізувати умови просторової організації туристично-рекреаційної галузі та особливості поширення різних форм і видів рекреації та туризму.

Формою проведення вступного випробування до магістратури зі спеціальності 106 - Географія за ОНП «Географія рекреації та туризму» є письмовий екзамен відповідно до затвердженої програми вступних випробувань з відповідних фахових дисциплін, що за змістом і обсягом становлять навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр».

Зміст програми вступних іспитів: програма вступного іспиту на навчання за освітньою програмою «Географія рекреації та туризму» ОР Магістр включає в себе наступні тематичні модулі (дисципліни):

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи рекреаційної географії, географії подорожей та туризму (*Рекреаційна географія, Географія подорожей та туризму, Рекреаційні ландшафти*)

Модуль 2. Методи та методики рекреаційно-географічних досліджень (*Методи рекреаційно-географічних досліджень, Атрактивність географічного середовища, Спеціалізовані рекреаційно-географічні ІКС, Географічні основи організації подорожей та екскурсій, Географічні інформаційні системи та віддалене спостереження, Моделювання в географії*)

Модуль 3. Туристично-рекреаційні ресурси, ресурсний потенціал території, просторова організація ресурсного потенціалу (*Географія України, Географічне країнознавство та краєзнавство, Географія рекреаційних ресурсів, Географічні основи організації подорожей та екскурсій*)

Модуль 4. Внутрішнє та зовнішнє середовище розвитку індустрії туризму, рекреаційної діяльності, чинники формування туристично-рекреаційної спеціалізації територій (*Географія подорожей та туризму, Спеціалізовані види рекреації та туризму, Географія аутдор та індоррекреації, Спеціалізовані рекреаційно-географічні технології*)

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ

Комплект атестаційних завдань вступного іспиту до магістратури за освітньою програмою «Географія рекреації та туризму» складається з таких елементів:

- 8 тестових завдань науково-аналітичного та розрахунково-аналітичного характеру;
- 4 завдання аналітичного характеру.

Тестові завдання передбачають вибір однієї правильної відповіді з кількох запропонованих варіантів або встановлення відповідності.

Аналітичні та тестові завдання охоплюють питання з усіх розділів модулів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКІВ

На вступному екзамені до магістратури за освітньою програмою ОНП «Географія рекреації та туризму» знання вступника оцінюються за його письмовою відповіддю на екзаменаційне завдання. Наведені вище елементи вступного екзамену на навчання за освітньою програмою «Географія рекреації та туризму» ОР Магістр оцінюються за 40-бальною шкалою для завдань аналітичного характеру та за 5-тибальною шкалою для тестових завдань. Підсумкова оцінка вступного іспиту до магістратури являє собою сумарну оцінку за 4 завдання аналітичного характеру та 8 тестових завдань білету. Максимальна кількість балів - 200 ($5 \cdot 8 + 40 \cdot 4$).

Оцінку за виконання тестового завдання абітурієнт може отримати 5 балів - якщо вказано правильну відповідь; 0 балів - якщо вказано неправильну відповідь або зазначено відповідей більше ніж потрібно або відповіді не надано.

Завдання аналітичного характеру оцінюються відповідно:

- 40-35 балів виставляється вступнику у випадку повного та правильного розкриття поставленого у білеті питання, демонстрації у відповіді необхідних взаємозв'язків між процесами, які розглядаються у питанні та ґрунтовних знань з природничих дисциплін.
- 34-28 балів виставляється вступнику в разі часткового розкриття питання, неповного розгляду всіх існуючих взаємозв'язків, при наявності можливих несуттєвих описок при викладенні основних результатів, які не впливають на правильність подальшого ходу розкриття поставленого у білеті питання.
- 21-27 балів виставляється вступнику у випадку подачі лише окремих відомостей по сутності питання у білеті, при неможливості проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки по даній проблемі, а також у разі суттєвих помилок при викладенні основних результатів.
- 0-20 балів виставляється вступнику, який демонструє нерозуміння сутності питання у білеті та взаємозв'язків між процесами, які розглядаються, а також демонструє відсутність знань основних теоретичних/прикладних положень з проблеми.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ:

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи рекреаційної географії та географії подорожей та туризму

1. Об'єкт, предмет дослідження і завдання географії туризму/рекреаційної географії як наукової дисципліни. Зв'язок географії туризму/рекреаційної географії з географічними дисциплінами і іншими науками.

2. Взаємозв'язок базових понять: дозвілля, відпочинок, рекреація і туризм.

3. Концепція територіальних рекреаційних систем (ТРС). Системні характеристики і властивості ТРС. Вертикальні і горизонтальні зв'язки ТРС. Типологія ТРС

4. Рекреація – як соціально-економічне явище. Рекреаційні потреби. Основні види і структурні особливості туристсько-рекреаційної діяльності. Еволюція туристської діяльності на різних етапах розвитку суспільства. Структура і основні критерії класифікації туристської діяльності. Класифікація туристської діяльності за суспільною функцією і технологією.

5. Основні підходи до визначення туризму. Основні форми і види туризму. Особливості міжнародного, внутрішнього і національного туризму. Основні класифікаційні ознаки і види туризму.

6. Класифікації туризму відповідно до мети подорожі. Характерні ознаки окремих видів туризму: комерційний та соціальний туризм; сталий та екологічний туризм; діловий туризм; спортивно-оздоровчий туризм; пригодницький та екстремальний; агротуризм; міський туризм; культурно-пізнавальний; гастрономічний туризм та ін.

Модуль 2. Методи та методики рекреаційно-географічних досліджень.

1. Методи класифікації та типології в туристсько-географічних дослідженнях;

2. Оціночні методи: якісна та кількісна оцінка. Метод туристичного бонітування

3. Основні складові рекреаційної оцінки природних ресурсів.

4. Основні положення аналізу і рекреаційної оцінки архітектурно-історичних об'єктів.

5. Базові положення пейзажно-естетичної оцінки ландшафтів.

6. Технологічна оцінка рекреаційних ландшафтів.

7. Основи медико-біологічної оцінки території

8. Медико-кліматологічна характеристика курортних регіонів.

9. Оцінка бальнеологічних ресурсів як умов розвитку рекреації.

10. Оцінка гідрологічних об'єктів як умов розвитку рекреації.

11. Оцінка клімату як умов розвитку рекреації.

12. Оцінка лісів як рекреаційного ресурсу.
13. Оцінка рельєфу як рекреаційного ресурсу.
14. Оцінка рекреаційного навантаження на територію.
15. Поняття «рекреаційна дигресія ландшафту».
16. Рекреаційна ємність території.

Модуль 3. Туристично-рекреаційні ресурси, ресурсний потенціал території, просторова організація ресурсного потенціалу

1. Сутність поняття «туристично-рекреаційні ресурси», основні підходи до визначення. Основні підходи до класифікації і принципова структура туристично-рекреаційних ресурсів.

2. Рекреаційні ресурси та умови рекреаційної діяльності. Порівняльний аналіз. Найсуттєвіші характеристики рекреаційних ресурсів.

3. Природно-географічні і природно-антропогенні туристично-рекреаційні ресурси.

4. Природні умови рекреаційної діяльності і рекреаційні ресурси.

5. Рекреаційні ресурси природно заповідного фонду. Роль об'єктів природно-заповідного фонду для розвитку рекреації регіонів. Специфіка туристично-рекреаційної діяльності в межах природоохоронних територій.

6. Суспільно-історичні туристично-рекреаційні ресурси. Об'єкти природної і культурної спадщини як умова розвитку туризму.

7. Аналіз поняття та структура туристського потенціалу території. Основні положення характеристики туристського потенціалу регіону. Рекреаційно-ресурсний потенціал території та його визначення. Поняття «природно-ресурсного рекреаційного потенціалу» та «історико-культурного потенціалу» території. Поняття «господарського потенціалу рекреації».

8. Туристично-рекреаційний потенціал адміністративних областей України і АР Крим. Об'єкти туристичного тяжіння: регіональний аналіз.

Модуль 4. Внутрішнє та зовнішнє середовище розвитку та географія міжнародного туризму. Чинники формування туристично-рекреаційної спеціалізації територій (країн, регіонів, туристичних центрів)

1. Базові умови розвитку туризму. Чинники розвитку міжнародного туризму (індустрії гостинності та туризму): зовнішні і внутрішньогалузеві. Географічні чинники розвитку міжнародного туризму.

2. Чинники формування туристично-рекреаційної спеціалізації територій (країн, регіонів, туристичних центрів): природно-географічні та економіко-географічні чинники; чинники техніко-технологічного характеру (матеріально-технічні і технологічні); соціально-економічні чинники.

3. Туристське районування світу (UNWTO): характеристика схеми. Характерні риси розвитку туризму за регіонами та субрегіонами UNWTO

4. Основні світові тенденції розвитку туризму. Основні закономірності розвитку і географія туризму з метою відпочинку і розваг, гірськолижного туризму, лікувально-оздоровчого туризму, екстремального, подієвого, ділового, релігійного, сільського та екологічно туризму.

5. Сталий туризм: аналіз поняття, базові принципи, напрямки розвитку. Взаємодія туризму і оточуючого середовища, головні аспекти впливу. Екологічні проблеми та їх вплив на розвиток рекреації. Соціально-економічна роль туризму (позитивний і негативний вплив). Вплив туристської діяльності на культурне середовище.

6. Міжнародні туристичні потоки: фактори їх формування і динаміки, специфіка в межах основних туристських регіонів. Туристичний імідж держави: основні складові, фактори формування. Туристичний імідж країни як фактор впливу на міжнародні туристичні потоки.

Список рекомендованої літератури:

- Glossary of tourism terms [Словник термінів туризму]. UN WTO. URL: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
- International Tourism Highlights, 2020 Edition. UNWTO. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>
- International Tourism Highlights, 2023 Edition – The Impact of COVID-19 on Tourism (2020–2022). UN WTO. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284424986>
- Алешугіна Н.О., Барановська О.В., Барановський М.О., Зеленська О.О., Смаль І.В., Філоненко І.М., Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства, Навчальний посібник. Чернівці: Видавництво ЧНТУ. 492 с.
- Аріон О. В. Географія подорожей та туризму: навчально-методичний посібник. К., 2023. 121 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2023/05/geografiya-podorozhej-ta-turyzmu_navch-posibn_arion.pdf
- Аріон О.В. Географія подорожей та туризму: навчально-методичний комплекс до дисципліни. К., 2022. 40 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/05/geografiya_podorozhej_ta_turyzmu_nmk_arion.pdf
- Бабарицька В.К., Короткова А.Я., Малиновська О.Ю. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. Посібник. К.: Альтерпрес, 2007. 462 с.
- Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2004. 288 с. URL: <https://tourism-book.com/pbooks/book-32/ua/>
- Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.
- Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. К.: Палітра, 1997. 130с.
- Величко В. В. Організація рекреаційних послуг. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/velychko.htm
- Географія туризму // ТУРИЗМОЛОГІЯ: концептуальні засади теорії туризму: монографія / В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек, Т. А. Дьорова, О. О. Любіцева та ін. Київ. ВЦ «Академія», 2013. С. 60-87 URL: [Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму \(tourlib.net\)](https://tourlib.net)

- Закон України «Про туризм». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995, № 31, ст.24.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80/print>
- Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі. Чернівці: ЧНУ. 2016.144 с.
https://get.ucoz.net/ld/4/418/Organizatsiya_e.pdf
- Крачило М. П. Краєзнавство і туризм. К.: Вища школа. 1994. URL:
<https://buklib.net/books/21992/>
- Крачило Н.П. Географія туризму. К.: Вища школа, 1987. 208 с.
- Кузик С.П. Географія туризму : навчальний посібник. К. : Знання. 2011. 271 с.
<https://westudents.com.ua/knigi/595-geografya-turizmu-kuzik-sp.html>
- Любіцева О.О., Панкова Е.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України. К.: Альтерпрес, 2007. 369 с.
- Мазур Ф.Ф. Соціально-економічні умови розвитку рекреаційної індустрії (на прикладі Карпатського регіону). К.: Центр навчальної літератури, 2005. 96с.
- Малахова С.М., Черепок О.О., Волох Н.Г., Курортологія та курорти України, Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. запоріжжя: запорізький державний медичний університет, 2019. 105 с.
- Мальська М., Худо В., Цибух В. Основи туристичного бізнесу. Львів, 2003. URL:
<https://tourism-book.com/pbooks/book-63/ua/>
- Нездоймінов С.Г. Організація екскурсійних послуг: навч.-метод.посібник. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с. <http://surl.li/fmrwk>
- Основи рекреалогії (економіко-екологічний та маркетинговий аспект) / І. О. Гродзинська, С. Г. Нездоймінов, О. В. Гусева, А. В. Замкова. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 264 с. URL: <http://surl.li/efbfr>
- Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону, Монографія. за заг. ред. проф. в.г. Герасименка., Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
- Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Савчук А.Ю., Сталий розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України, Монографія. Луцьк: Вежа-друк, 2022. 209 с.
- Павлов В.І., Черчик Л.М. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи. Луцьк: Надстир'я , 1998. 124 с.
- Панкова С.В. Туристичне краєзнавство. К.: Альтерпрес, 2003. 352с.
- Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч.посібн. К.:Знання. 2006. 575с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/petranivsky.htm
- Покоłodна М. М. Рекреаційна географія. Х. : ХНАМГ, 2012. 275 с. URL:
https://tourlib.net/books_ukr/pokolodna-rg.htm
- Покоłodна М. М., Гордієнко Т. В., Полчанінова І. Л. Туристські ресурси України: підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с. URL: <https://cutt.ly/Q4tRokJ>
- Покоłodна М.М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків: ХНУМГ ім.О.М.Бекетова, 2017. 180 с. <https://core.ac.uk/reader/141489400>
- Смаль І. Географія туризму: навч. пос. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2011. 576 с. URL:
[Географія туризму \(researchgate.net\)](https://www.researchgate.net/publication/312111111)
- Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму. Ніжин: Вид-во НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. 264 с.
- Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності, Підручник / за заг. ред. В.Ф. Орлова. К.: Грамота, 2006. 264 с.
- Стафійчук В.І. Рекреалогія. К.: Альтерпрес, 2006. 264с.
- Стафійчук В.І., Малиновська О.Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія, Океанія. Навч.посібн. К.: Альтерпрес, 2009. 427с.
- Туристичне країнознавство: країни лідери туризму. Навч.посібн. / О.О. Любіцева (заг.ред), В.І.Стафійчук, В.К. Кіптенко, О.Ю.Малиновська, О.О.Бейдик та ін. К.: Альтерпрес, 2008. 436с.

Устименко Л. Афанасьєв І. Історія туризму. К.: Альтерпрес, 2006. 356 с.

Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні. К.: Вища шк., 2002. 195с. URL:
https://tourlib.net/books_history/fedorchenko.htm

Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. І.-Ф.: ІМЕ, 2001. 240 с. URL:
https://tourlib.net/books_ukr/fomenko.htm